

بررسی عوامل مهاجرت از افغانستان با تأکید بر مهاجرت نخبگان از کشور

عبدالرحمن کریمی^۱

DOI: 10.64104/v10.Issue17.n45.2025

چکیده

زمینه و هدف: مهاجرت در افغانستان پیشینه‌ای طولانی دارد و تمامی اشکال آن، از جمله آوارگی و پناه‌جویی، در تاریخ سیاسی این کشور تجربه شده است. هدف از انجام پژوهش حاضر دریافت پاسخ این پرسش است که، عوامل کلیدی مؤثر بر مهاجرت نخبگان، به ویژه نخبگان کشور، چه بوده و چگونه این عوامل بر تصمیم‌گیری‌های مهاجرت تأثیر گذار اند؟

روش بررسی: در این پژوهش از روش کیفی با شیوه مصاحبه "نیمه‌ساختاریافته" استفاده شده است. در این راستا، با بیست نفر از صاحب‌نظران سیاسی-اجتماعی و دانشگاهی مصاحبه شده است. داده‌های این مصاحبه پس از انتخاب و رمزگذاری مفاهیم، وارد مرحله تحلیل شده و با نرم‌افزار "ان‌وی‌وو 12" به روش تحلیل مضمون بررسی گردیده‌اند.

یافته‌ها: نتایج نشان می‌دهند که عوامل اقتصادی، سیاسی، فرهنگی-اجتماعی و آموزشی به‌عنوان محرک‌های اصلی مهاجرت نخبگان از افغانستان عمل نموده‌اند. این عوامل نه تنها در کشور مبدأ، بلکه در کشورهای مقصد نیز تأثیرگذار اند.

نتیجه‌گیری: این پژوهش نشان می‌دهد که عوامل اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی در مهاجرت شهروندان افغانستان به خارج از کشور نقش بسزایی دارند. عوامل اقتصادی مانند نبود فرصت‌های شغلی و فقر؛ مسائل مربوط به آزادی‌های شهروندی به‌عنوان دافعه سیاسی و در نهایت، کمبود فرصت‌های تحصیلی و خدمات اجتماعی، انگیزه‌های اجتماعی-فرهنگی برای ترک کشور را تقویت می‌کند.

واژگان کلیدی: مهاجرت، فرار مغزها، نخبگان، افغانستان، عوامل مهاجرت.

^۱. استاد رشته، حقوق بین الملل عمومی، همکار مرکز تحقیقات علمی پوهنتون غالب هرات؛ karimiabdulrahman205@gmail.com